

หัวข้อวิทยานิพนธ์ เทคนิคการรายงานข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนของหนังสือพิมพ์แนวประชานิยม
ชื่อและนามสกุล นายทัศนัยต์ วาหารักษ์
สาขาวิชา นิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร. กมลรัฐ อินทรทัศน์
2. รองศาสตราจารย์ปิยนัทร ล้อมชวการ

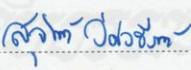
วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2554

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. จันทกรักษ์ อุดมเศรษฐ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. กมลรัฐ อินทรทัศน์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ปิยนัทร ล้อมชวการ)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุจินต์ วิสวธีรานนท์)

ชื่อวิทยานิพนธ์ เทคนิคการรายงานข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนของหนังสือพิมพ์แนวประชานิยม
ผู้วิจัย นายทศชยันต์ วาหารักษ์ รหัสนักศึกษา 2501500827 **ปริญญา** นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร. กมลรัฐ อินทรทัศนีย์ (2) รองศาสตราจารย์ปิยฉัตร ล้อมชวการ
ปีการศึกษา 2554

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพการณ์การรายงานข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนของหนังสือพิมพ์แนวประชานิยม 2) เทคนิคและวิธีการรายงานข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนของหนังสือพิมพ์แนวประชานิยม และ 3) แนวทางในการรายงานข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนของหนังสือพิมพ์แนวประชานิยม การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างมี 2 กลุ่ม คือ บรรณาธิการข่าวซึ่งได้จากการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง 4 คน และผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ภาคสนามซึ่งได้จากการเลือกตัวอย่างด้วยการกำหนดโควตา 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์ จำแนกจัดหมวดหมู่ข้อมูลตามประเด็นที่ศึกษาแล้วทำการสรุปสิ่งที่ค้นพบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า 1) หนังสือพิมพ์แนวประชานิยมใช้ข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนสร้างความแตกต่างจากคู่แข่งเพื่อสร้างแรงจูงใจให้ผู้อ่านเลือกซื้อหนังสือพิมพ์ แต่การรายงานข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนทำได้ยาก เพราะมีปัจจัยควบคุมหลายอย่าง ส่วนเรื่องที่หนังสือพิมพ์นำมาเสนอในลักษณะข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน ต้องเป็นเรื่องที่กระทบกับคนจำนวนมาก 2) เทคนิคและวิธีการในการรายงานข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนมี 4 ขั้นตอน ดังนี้ (1) การคิดและกำหนดประเด็น แยกเป็น 2 กรณี ได้แก่ การต่อ ยอดจากข่าวที่นำเสนอปกติ คือ การขยายความจากข่าวที่เป็นกระแสในเวลานั้น และการสร้างข่าว คือ การนำเสนอประเด็นข่าวที่เกิดจากการสังเกตสิ่งที่เกิดขึ้นรอบ ๆ ตัว (2) การรวบรวมข้อมูล โดยการสอบถามจากแหล่งข่าวบุคคล การค้นคว้าจากแหล่งข่าวเอกสาร และการสังเกตจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง (3) การนำเสนอข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน โดยกำหนดประเด็นให้มีความต่อเนื่อง ใช้ภาษาหวิอหวาแต่เข้าใจง่าย และเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง (4) การประเมินผลภายหลังการนำเสนอข่าวโดยการตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นภายหลังการนำเสนอข่าวเพื่อนำข้อมูลนั้นไปนำเสนอข่าวต่อ 3) แนวทางในการรายงานข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน โดยการนำเสนอเรื่องใกล้ตัวผู้อ่าน เรื่องที่กระทบคนส่วนใหญ่ เรื่องทุจริตคอร์รัปชันและผิดกฎหมาย มีเนื้อหาต่อเนื่องครอบคลุมทุกประเด็น และใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย

คำสำคัญ เทคนิคการรายงานข่าว ข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน หนังสือพิมพ์ประชานิยม

Thesis title: Investigative News Reporting Techniques of Popular Newspapers

Researcher: Mr. Thatchayan Waharak; **ID:** 2501500827; **Degree:** Master of Communication Arts;

Thesis advisors: (1) Dr. Kamolrat Intaratat, Associate Professor; (2) Piyachat Lomchavakarn, Associate Professor; **Academic year:** 2011

Abstract

The objective of this study is to investigate popular newspapers in terms of: (1) Their investigative reporting; (2) the techniques and methods used; and (3) guidelines for investigative news reporting.

This qualitative research used interview guidelines to collect data from two groups of informants: Four purposively selected news editors and 40 field reporters selected by the quota sampling method. A descriptive analytic approach and data categorization were used in data analysis. Findings were summarized in accordance with the objectives.

Results: (1) Popular newspapers published investigative news to differentiate themselves from their competitors and motivate readers to buy their newspapers. However, this kind of news is difficult to report due to many controlling factors. Issues to be presented as investigative reporting must affect a large number of people. (2) Techniques and methods in investigative reporting comprise four steps: (a) Determining conceptions and issues, which in turn can be divided into two categories: Expanding on regular news stories of interest at the time; and presenting new issues from surrounding observations; (b) data collected from informants, by researching documents and by observing events; (c) news stories presented as a continuity, using striking but easily understandable and unique language; (d) evaluation after news reporting, which was performed by assessing post-reporting goal achievements and using the findings in future news reports. (3) Guidelines for investigative news reporting were: To present issues that are close to readers, affect most people or involve corruption or other unlawful or unethical issues; to cover the content with continuity and in detail; and to present the news using simple language.

Keywords: News reporting Techniques, Investigative news, Popular newspapers

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.กมลรัฐ อินทรทัศน์ และรองศาสตราจารย์ ปิยฉัตร ล้อมชวกร ที่กรุณาให้ความรู้และคำแนะนำในการวิจัยครั้งนี้ ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.จันทรรักษ์ อุดมเศรษฐ์ ที่กรุณาเป็นคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในการสอบวิทยานิพนธ์และแนะนำข้อมูลที่เป็นประโยชน์ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากขึ้น

ขอขอบคุณบรรณาธิการข่าวและผู้สื่อข่าวภาคสนามของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เดลินิวส์ ข่าวสด และคมชัดลึกทุกท่านที่กรุณาสละเวลาในการให้สัมภาษณ์ถึงข้อมูลความคิดเห็นที่นำมาสู่ผลงานการวิจัยทั้งหมด ซึ่งผู้วิจัยรู้สึกทราบบ้างในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบคุณนางสาววรรณภา นิ่มอ่อน และเจ้าหน้าที่สาขานิเทศศาสตร์ รวมถึงเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำรูปเล่มวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ทุกคนที่ช่วยให้วิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณนายชัยกร ไบเงิน บรรณาธิการข่าวรายงานพิเศษหนังสือพิมพ์คมชัดลึก ที่ให้การสนับสนุนให้สามารถปลีกเวลาจากการทำงานในหน้าที่ส่วนหนึ่งเพื่อดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณนางสาวปัญชานันธิยา วงศ์านุตรปกรณ ที่ช่วยสนับสนุนในการเก็บข้อมูลการวิจัย

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เพื่อนนักศึกษา เพื่อนร่วมงาน นายประดิษฐ์ วาหะรักษ์ บิดา นางดวงหทัย วาหะรักษ์ มารดา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ทุกท่านที่กรุณาสนับสนุน ช่วยเหลือ และให้กำลังใจ จนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วง

ทัชชยันต์ วาหะรักษ์

ตุลาคม 2554

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	3
กรอบแนวคิดการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
ข้อตกลงเบื้องต้น	5
ข้อจำกัดในการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน	8
ทฤษฎีการกำหนดความระข่าวสารของสื่อมวลชน	10
แนวคิดเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์	10
แนวคิดเกี่ยวกับข่าว	23
แนวคิดเกี่ยวกับการรายงานข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน	30
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	54
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	60
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	60
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	62
การเก็บรวบรวมข้อมูล	67
การวิเคราะห์ข้อมูล	67
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	68

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ความคิดเห็นของบรรณาธิการข่าวเกี่ยวกับการรายงานข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน	70
ความคิดเห็นของบรรณาธิการข่าวเกี่ยวกับเทคนิคและวิธีการในการรายงานข่าว เชิงสืบสวนสอบสวน	75
ความคิดเห็นของบรรณาธิการข่าวเกี่ยวกับแนวทางในการรายงานข่าว เชิงสืบสวนสอบสวน	86
ความคิดเห็นของผู้สื่อข่าวภาคสนามเกี่ยวกับการรายงานข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน	87
ความคิดเห็นของผู้สื่อข่าวภาคสนามเกี่ยวกับเทคนิคและวิธีการในการรายงานข่าว เชิงสืบสวนสอบสวน	93
ความคิดเห็นของผู้สื่อข่าวภาคสนามเกี่ยวกับแนวทางในการรายงานข่าว เชิงสืบสวนสอบสวน	117
เปรียบเทียบความคิดเห็นของบรรณาธิการข่าวกับผู้สื่อข่าวภาคสนามเกี่ยวกับการ รายงานข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน	119
เปรียบเทียบความคิดเห็นของบรรณาธิการข่าวกับผู้สื่อข่าวภาคสนามเกี่ยวกับเทคนิค และวิธีการในการรายงานข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน	127
เปรียบเทียบความคิดเห็นของบรรณาธิการข่าวกับผู้สื่อข่าวภาคสนามเกี่ยวกับแนวทาง ในการรายงานข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน	160
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	164
สรุปการวิจัย	164
อภิปรายผล	187
ข้อเสนอแนะ	215
บรรณานุกรม	217
ภาคผนวก	220
ก แบบสัมภาษณ์บรรณาธิการข่าว	221
ข แบบสัมภาษณ์ผู้สื่อข่าวภาคสนาม	226
ค รายชื่อบรรณาธิการข่าว	231
ง รายชื่อผู้สื่อข่าวภาคสนาม	233

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
จ ข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ สภาการหนังสือพิมพ์ แห่งประเทศไทยรายชื่อผู้สื่อข่าวภาคสนาม	236
ฉ พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารทางราชการ พ.ศ. 2540	240
ช พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546	255
ประวัติผู้วิจัย	283

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 ความแตกต่างของหนังสือพิมพ์รายวันตามลักษณะเด่น และตามกลุ่มผู้อ่าน	17
ตารางที่ 5.1 เทคนิคการคิดและกำหนดประเด็นข่าวจากการต่อยอดข่าวกระแส	167
ตารางที่ 5.2 เทคนิคการคิดและกำหนดประเด็นข่าวเพื่อสร้างข่าว	168
ตารางที่ 5.3 เทคนิคและวิธีการสร้างสัมพันธ์กับแหล่งข่าวบุคคล	170
ตารางที่ 5.4 เทคนิคและวิธีการสัมภาษณ์และการตั้งคำถาม	174
ตารางที่ 5.5 เทคนิคและวิธีการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข่าวเอกสาร	178
ตารางที่ 5.6 เทคนิคและวิธีการรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสังเกต	179
ตารางที่ 5.7 เทคนิคและวิธีการหลบเลี่ยงภัยคุกคาม	181
ตารางที่ 5.8 เทคนิคและวิธีการนำเสนอข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน	182
ตารางที่ 5.9 เทคนิคและวิธีการประเมินผลหลังการนำเสนอข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน	185
ตารางที่ 5.10 แนวทางในการรายงานข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน	187

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย 4

